

De Twee Kwartieren

Genealogisch tijdschrift voor
Kempen- en Peelland

NGV

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Literatuuren genealogie: Mevrouw Bentinck
Genealogie in beeld: Erfelijkheid in de kunst
Fotobidprentje Jan de Gier

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Jaargang 26 | Nr. 1 | verschijnt 1 x per kwartaal | maart 2018

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING
Afdeling KEMPEN- en PEELLAND

Inhoudsopgave

- 2 Van de redactie
- 3 Bestuursvergaderingen
- 3 Jaarverslag 2017
- 3 Cursussen
- 5 De Twee Kwartieren
- 6 Geplande bijeenkomsten
- 7 Oproep
- 10 Terugblik op ledenactiviteiten
- 14 In memoriam Piet Dalmaijer
- 15 Literatuur en genealogie 3: Mevrouw Bentinck
- 25 Oud schrift
- 26 Bibliotheek: aanwinsten boeken
- 28 Transcriptie oud schrift
- 28 Colofon
- 29 Genealogie in beeld: erfelijkheid in de kunst
- 34 Leden stellen zich voor
- 37 Stamboomonderzoek digitaal: RK DTB-boeken Duitsland en Oostenrijk
- 39 Het fotobidprentje van Jan de Gier

Niet ondertekende stukken worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de redactie.

Kopij voor het volgende nummer inzenden voor **1 mei 2018**

Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen.

Voor informatie neemt u contact op met de redactie.

Redactieadres:

e-mailadres: redactiedtk@kpl.ngv.nl

postadres: Langakker 29 5283 TE BOXTEL

ISSN: 2352-4480

VAN DE REDACTIE

In 1993 verscheen de eerste aflevering van het afdelingstijdschrift van de afdeling Kempen- en Peelland van de NGV. Omdat in dat jaar maar drie afleveringen zijn verschenen is het nummer wat nu voor u ligt de 100ste editie van ons tijdschrift.

Aanvankelijk heette het tijdschrift Mededelingenblad NGV afdeling Kempen- en Peelland. In de tweede aflevering meldt de redactie dat ondanks de oproep om een nieuwe naam te verzinnen "geen van de voorstellen genade (kon) vinden bij redactie of bestuur". Het duurde tot 2014 voordat ons tijdschrift een nieuwe naam kreeg: De Twee Kwartieren, Genealogisch Tijdschrift voor Kempen- en Peelland.

Er is veel veranderd in 25 jaar tijd. In 1993 waren de mededelingen veruit in de meerderheid. Uitnodigingen, stukken en notulen van vergaderingen, jaarverslagen en rubrieken als: Van de afgevaardigden, Van de contactdienst NGV, Van de (2e) secretaris, met overzichten van ledenmutaties, mét adres (niet gehinderd door enige privacywetgeving) worden afgewisseld met (fragment)-genealogieën en kwartierstaten. De opmars van de digitale snelweg maakte het echter in de loop van de jaren mogelijk om veel van de mededelingen rechtstreeks (any time, any place) aan leden te zenden, en dus nam de behoefte aan mededelingen af, en kon het accent geleidelijk aan verschuiven naar meer inhoudelijke genealogische bijdragen, vaak ook met achtergronden en tips. En uiteraard veranderde de vormgeving: van een gestencild blaadje tot vierkleuren-druk. Onze omslag blijkt inmiddels een voorbeeld voor veel andere afdelings-tijdschriften.

Eén ding bleef constant: de paarse kleur, gebaseerd op die van de rode dophei (*erica cinerea*), zo kenmerkend voor onze streek.

Hoe het landschap er over 25 jaar uitziet weten we niet. Wat wel duidelijk is is dat er nog veel gaat veranderen. Wij willen graag mee veranderen, door nieuwe rubrieken, bijvoorbeeld over het gebruik van bronnen op internet, of misschien heeft u als lezer nog wel suggesties.

Wat blijft is de behoefte aan kopij. Share your knowledge, it's a way to achieve immortality. Het delen van uw kennis blijft belangrijk, en De Twee

Kwartieren wil graag een laagdrempelig platform zijn dat die mogelijkheid biedt. Zo maken wij samen een blad voor en door leden.

BESTUURSVERGADERINGEN

Het Bestuur vergadert op woensdag 4 april 2018. Hebt u onderwerpen waarvan u wilt dat het Bestuur die bespreekt, stuur die dan naar voorzitter@kpl.ngv.nl.

JAARVERSLAG 2017

Het Jaarverslag 2017 krijgen KPL-leden bij de uitnodiging voor de Afdelings-LedenVergadering via hun mailadres toegestuurd. Het is ook online beschikbaar op de nieuwe KPL-site:

<https://ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/kempen-en-peelland/bestuur/jaarverslagen-kpl/>.

Afdeling: Kempen- en Peelland
Email: secretaris@kpl.ngv.nl
Website: www.ngv.nl (www.ontdekjouwverhaal.nl)

JAARVERSLAG 2017 VAN DE AFDELING KEMPEN- EN PEELLAND (NGV-KPL) INCLUSIEF FINANCIËEL JAARVERSLAG

Kies daarna voor de tegel Afdelingsbestuur. Onderaan staat de verwijzing naar het jaarverslag.

CURSUSSEN

Ook in 2018 organiseert het Bestuur een aantal genealogische cursussen. Aanmeldingen voor en informatie daarover mailen naar cursussen@kpl.ngv.nl. Het maximum aantal deelnemers is 10, de cursus gaat door bij minimaal 7 deelnemers. Het cursusbedrag staat tussen haakjes. Dit bedrag is de prijs die het de afdeling kost. Niet-leden betalen een toeslag van €5 per dagdeel. Betalingen voor de cursussen na aanmelding en onder vermelding van de toegestuurde cursuscode via **IBAN NL89 INGB 0005 4957 96** ten name van NGV afd. Kempen- en Peelland.

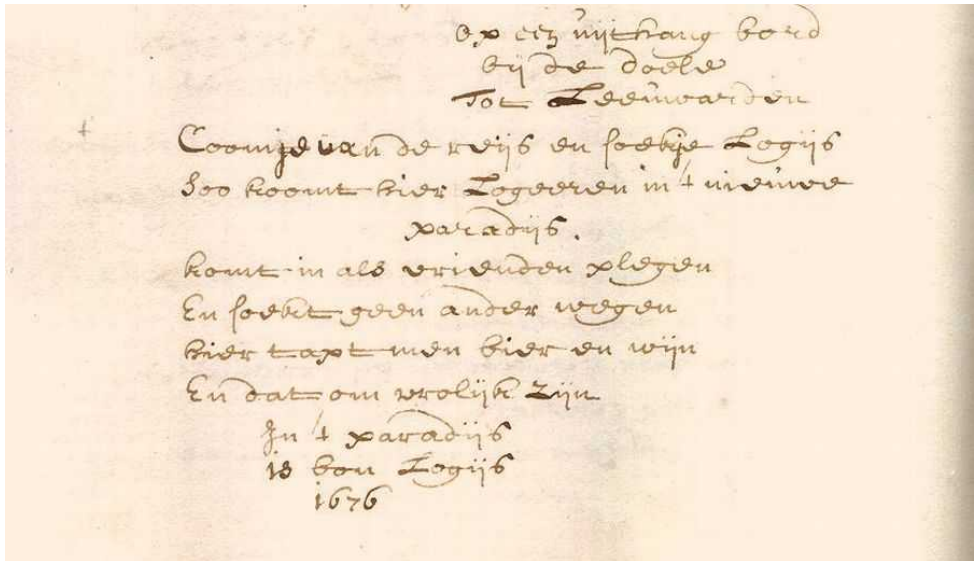
In april wordt weer een cursus **GensDataPro** (€30; niet-leden €50) georganiseerd.

De data zijn de woensdagen 11-18-25 april en 2 mei 2018.

Op verzoek wordt de cursus 's avonds gegeven van 19.30 -22.00 uur.

De inhoud van de cursus staat [hier](#) op de oude website en [daar](#) op de nieuwe website.

Deelnemers aan de cursus Paleografie II hebben gevraagd om een opfriscursus **Paleografie Plus** (€40; niet-leden €65) later in 2018. De data zijn bekend: maandag 22 en 29 oktober; 5, 12, 19 en 26 november. Tijd: 13.30 – 15.30 uur.

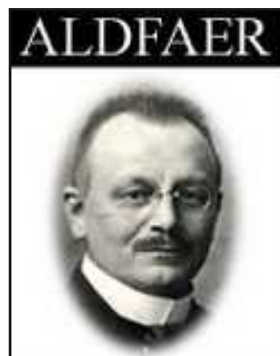

Deze cursus staat ook open voor eerdere deelnemers aan Paleografie II. Hebt u al enige kennis van Paleografie en hebt u ook belangstelling, neem dan contact op met Dik Jager (cursussen@kpl.ngv.nl).

Het is ook de bedoeling in het najaar van 2018 bij voldoende belangstelling weer cursussen **Aldfaer I** (€25; niet-leden €40; woensdagmiddag 26 september; 3 en

17 oktober) aan te bieden. Tijd: 13.30-16.30 uur.
De vervolgcursus hierop **Aldfaer II** (€15; niet-leden €25) valt op woensdagmiddag 14 en 21 november. Aangeraden wordt u hiervoor aan te melden samen met Aldfaer I. Dit om teleurstelling door een volgeboekte cursus te voorkomen.

Ten slotte is **Genealogie voor Beginners** (€30; niet-leden €45) te volgen van 19.30-22.00 uur op de maandagavonden 1, 22 en 29 oktober van 19.30- 22.00 uur. Laat ons het weten als u belangstelling hebt voor een cursus **Paleografie voor Beginners** of **Familiegeschiedenis** (vervolg van Genealogie voor Beginners). Dan kijken we of er nog iets georganiseerd kan worden.

DE TWEE KWARTIEREN

Het Bestuur heeft besloten alle 99 voorafgaande afdelingstijdschriften online te zetten. Jacques Haubrich heeft de oudere nummers gescand. Ze staan nu zowel op de oude als op de nieuwe [website](#).

Er bleek vraag te zijn naar een index, zowel op genealogisch interessante [artikelen](#) als een naamregister op [familienaam](#) en patroniem. Dik Jager is bezig met dit project. Gekozen is om in elke index een link te plaatsen naar het betreffende nummer. De artikel-index staat al op de nieuwe [website](#).

Met de namen-index is begonnen; regelmatig wordt het geheel bijgewerkt tot aan 1993.

KPL-leden kunnen onder vermelding van lidnummer via dit mailadres: tweekwartieren@gmail.com een Excel-bestand aanvragen met de index van alle genealogisch interessante artikelen, gesorteerd op naam auteur of op artikel.

De papieren nummers berusten in het secretariaatsarchief. Daarin missen nog de edities 1, 2 en 3 uit 2013 en editie 2 (juni) uit 2011. Mocht u deze nog hebben en kwijt willen, laat het weten via hetzelfde mailadres:

tweekwartieren@gmail.com.

Ontvangt u dit blad per post en wilt u het voortaan als pdf op uw e-mailadres ontvangen? Dat kan makkelijk door een mailtje naar het bovenstaande mailadres te sturen met de vermelding MAIL. Scheelt bomen, ruimte en portokosten. Bovendien is het blad dan altijd geheel in kleur!

Misschien hebt u het al gemerkt. Ons afdelingstijdschrift ziet er wat anders uit. Het is het 100ste nummer. Daarom deze keer ook op papier geheel in kleur en de omvang is wat groter. Tegelijk starten we met dit nummer met de nieuwe huisstijl van de NGV. We hebben een plaats gevonden voor het logo op de omslag zonder de herkenbare opmaak ervan te zeer te verstoren. Op de omslag gebruikten we een eigen ontworpen heidekleur, verwijzend naar het landschap van de Kempen en de Peel. Die is nu vervangen door een van de vaste kleuren van de NGV-huisstijl.

Die twee kleuren zijn verschillend, maar het verschil is zo klein dat je zou kunnen vermoeden dat de ontwerper onze kleur heeft willen nabootsen zodat wij onze omslag kunnen blijven gebruiken.

De nieuwe huisstijl gebruikt als lettertype Corbel. Dat voeren wij nu ook in ons blad, voor alle teksten. Corbel ziet er niet veel anders uit als Trebuchet, maar Corbel 10pts valt lichter en kleiner uit dan Trebuchet 10pts. We gaan daarom over op Corbel 11pts. Dat zou bij onze bladspiegel naar meer grote witruimtes tussen de woorden leiden aangezien we de tekst blijven uitvullen. Daarom is de bladspiegel naar links en rechts wat verruimd. Het vergde nogal wat uitproberen en passen en meten, maar de redactie meent hiermee een goed leesbare en rustig vormgegeven layout bereikt te hebben. Ten slotte kunt u voortaan websites en mailadressen direct aanklikken, uiteraard alleen in de PDF-versie. Ze zijn dan onderstreept en blauw gemarkeerd.

GEPLANDE BIJEENKOMSTEN

De afdelingsbijeenkomsten vinden plaats in Gemeenschapshuis 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 XJ Eindhoven. Tenzij anders aangegeven is de zaal open vanaf 19.30, het programma begint om 20.00. Tijdens de bijeenkomsten is er informatie beschikbaar over GensDataPro en is er gelegenheid om boeken te lenen uit de afdelingsbibliotheek. Ook de afdeling Communicatie is aanwezig.

Dinsdag 13 maart 2018:

Lezing: Gedonder in Brabant

Spreker: Dhr. Aad Engelfriet

Deze lezing gaat over de Belgische opstand van 1830 en de 10-daagse veldtocht in 1831. Deze gebeurtenissen lieten vooral Noord-Brabant niet onberoerd. Dit

'wingewest' werd door Holland beschouwd als 'in 's vijands land' en vervolgens bezet. Deurne werd een grensplaats en Venlo, Weert en Venray waren Belgische steden. De Brabanders kregen te maken met inkwartiering van Hollandse troepen. Brabantse militairen deserterden omdat ze wel voelden voor aansluiting met de zuiderbuur.

De heer Engelfriet is docent op een aantal volksuniversiteiten en stadsgids in een aantal Nederlandse en Belgische steden waaronder Brussel.

Baron Gustaaf Wappers (1803-1874) schildert het Stadhuisplein in die stad tijdens de septemberdagen van 1830.

OPROEP

Ons lid de heer Eef Reker is vanwege een oogaandoening niet meer in staat om zijn genealogische bestanden in GensDataPro te onderhouden.

Hij is op zoek naar een collega-genealoog die hem af en toe daarmee wil helpen.

Via een mailtje aan de redactiedtk@ngv.kpl.nl brengen wij u graag in contact met de heer Reker.

Zaterdag 31 maart 2018:

AfdelingsLedenVergadering van 13.30 – 15.30 uur

In deze vergadering staat het secretariële en financiële jaarverslag 2017 van de afdeling centraal.

Twee bestuursleden, mevr. Magielse (communicatie & scanbeheer) en dhr. Jager (2de secretaris, cursuscoördinator), zijn aftredend en stellen zich herkiesbaar.

De agenda en het afdelingsjaarverslag worden naar het bij ons bekende mail-adres gestuurd. In andere gevallen kunt u contact opnemen met het secretariaat via secretaris@kpl.ngv.nl

Na het formele gedeelte wordt de bijeenkomst voortgezet met een **lezing** door dhr. Haubrich onder het motto

“Hoe doede gij dà?”

waarin hij vertelt hoe hij de gegevens van zijn genealogisch onderzoek ordent, bewaart en gebruikt.

Misschien een idee voor de lezers om bij een andere gelegenheid hun manier van werken met genealogische gegevens tijdens een ledenbijeenkomst te presenteren?

Dinsdag 10 april 2018:

Lezing: Het Eindhovense Veemgebouw in WO-II

Spreker: Prof. Gerard Strijards

Dit gebouw is nu van een reliëf voorzien met afbeeldingen uit de Duitse Bezettingsperiode vanaf 1942.

Het gebouw diende immers ook als exterritorialiteit voor Duitse doelen tot 19 september 1944, toen de feitelijke bevrijding van Eindhoven een feit was.

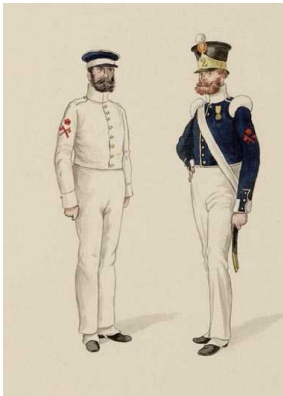
Het gebouw viel vanaf de initiële oplevering onmiddellijk onder de Duitse Bezettings-

jurisdictie van Reichskommissar Arthur Seysz-Inquart, die deze massale moderne opslagruimten maar al te goed kon gebruiken voor wehrmachtsdoeleinden. Het lag v er van het oostelijk front, dat zich op dat moment ontwikkelde in de Russische steppen, want operatie "Barbarossa" was in volle gang en moest in dat jaar nog leiden tot de verovering van Moskou, een typisch Hitleriaans politiek doel. Seysz-Inquart was echter slechts een burgerlijke autoriteit die geen militaire bevoegdheden had op het niveau van het Rijkscommissariaat. Die had generaal-vlieger, Hanns Johann Christiansen, over wie de Rijkscommissaris geen zeggenschap had. Het gevaar was groot dat Christiansen, die veel gewonde soldaten moest verzorgen, het hele Philips-terrein zou aanwijzen als militair gebied met immuniteit binnen Nederland. Dan zou ongeveer half Eindhoven buiten de burgerlijke zeggingsmacht van de Rijkscommissaris vallen. Hij was dus snel met zijn aanwijzingsverordening. Hij redigeerde de verordening heel precies en zonderde deze gebouwen met omliggend terrein uit van de jurisdictie die normaal uit het territorialiteitsbeginsel voortvloeide. Dat beginsel houdt in dat de burgerlijke regels van de hoogste gezagsdrager in den lande gelden binnen het territoir waarbinnen deze gezagsdrager de interne soevereiniteit uitoefent. Wat dat allemaal impliceerde voor Eindhoven en het burgerlijk gezag is ingewikkeld. Maar de moeite waard, omdat het een caleidoscoop van complicaties ontsluit.

Dinsdag 8 mei 2018:

Lezing: Militaire voorouders en genealogische bronnen

Spreker: Mevr. W. M. Bons

Tijdens deze lezing gaat mevrouw Bons in op hoe er onderzoek gedaan kan worden naar militaire voorouders vanaf de Franse tijd tot nu. Hierbij zal zij voornamelijk stil staan bij welke bronnen het NIMH (het Nederlands Instituut voor Militaire Historie in Den Haag) en het Ministerie van Defensie in huis hebben. Daarnaast zal ze ook iets vertellen over welke bronnen andere instanties te bieden hebben, zoals de registers van de Nationale Militie en de verschillende bronnen die online te vinden zijn.

Dinsdag 11 september 2018:
Lezing: Ontvoerd of gevlucht
Spreker: dhr. Henk Roosenboom

Het verhaal van Sophia Alberts, dat zich afspeelt in de vroege 18de eeuw, gaat over een minderjarig protestants meisje dat wegloopt van huis en katholiek wordt. Dit heeft rampzalige gevolgen voor haarzelf, haar protestantse ouders, maar ook voor de katholieken in Zuidoost-Brabant.

De spreker laat dan onder andere zien hoe precair in feite de verhouding tussen de kleine protestantse bovenlaag en de grote katholieke meerderheid toen was.

TERUGBLIK OP LEDENACTIVITEITEN

Dinsdag 14 november 2017: Vroedvrouwen, vlekjes en vondelingen
lezing door Hans van den Broek, verslag Jacques Haubrich

De titel van de voordracht was wat beperkter dan de voordracht zelf. Natuurlijk ging het over vroedvrouwen, aan welke vereisten ze moest voldoen (o.a. kunnen lezen en schrijven), door wie ze werden aangesteld (drossaard en schepenen), welke verplichtingen ze had, hoeveel loon ze mocht vragen, en dat ze geen hulp mag verlenen zolang de ongehuwde vrouw niet had verteld wie de vader van het kind is.

Een officiële opleiding is er pas sinds 1823; voordien werd het vak in de praktijk geleerd. Maar zelfs in 1969 had slechts 3% van de Brabantse vroedvrouwen een vroedvrouwschool bezocht.

Vlekjes, ja, sinds 1492 als symptoom van syfilis, een ziekte die vooral door legers en (later) door badhuizen werd verspreid. In verschillende landen onder verschillende namen bekend, vaak onder een naam die verwijst naar een ander land. Daarnaast kwamen uiteraard andere ziektes en hun verspreiding aan de orde, evenals allerlei 'behandelingen' door 'pokmeesters', tot kwikzalf toe.

Vondelingen, vaak ongewenste kinderen, hetzij van ongehuwde jonge of oudere vrouwen, hetzij gehandicapt, hetzij de teveelste in een groot gezin, hetzij wegens armoede. Vooral in de grote steden: 10 tot 25% van de geboren kinderen werd te vondeling gelegd, in een kerk of klooster, veelal ver weg van de eigen

woonplaats. Een hoog percentage vondelingen haalde de 6-jarige leeftijd niet door slechte voeding of besmettelijke ziektes als syfilis, schurft, pokken of mazelen.

Naast die drie V's kwamen zo terloops massa's zaken aan de orde die voor genealogen interessant zijn: verwekkers van onwettige kinderen werden zo mogelijk gedagvaard en regelmatig veroordeeld tot betaling voor de geschonden eer, de kraamkosten, de eventuele begrafenis-kosten en anders wel de kosten van de opvoeding tot het 13e jaar.

Bij onvermogen te betalen, kwam zo'n kind dus vaak ten laste van de gemeenschap via een toelage uit de armentafel.

Wie geen (gezond) kind kon krijgen, ging op bedevaart en noemde vaak het kind niet naar opa of oma maar naar de aanbeden heilige, zoals Cunera, Cornelius of Hubertus, mede afhankelijk van de bedevaartplaats.

Na een miskraam werd een volgend kind nogal eens Maria genoemd en 7 jaar in het blauw gekleed. Abortus was een misdaad maar het gebeurde niettemin. Oorspronkelijk door aderlaten of slikken van giftige middel-tjes. Vanaf 1850 met breinaalden, of door via rubberslangetjes zeepsop in de baarmoeder te spuiten. Het moge duidelijk zijn dat giftige stoffen en grote doses kruiden nog wel eens niet alleen de vrucht, maar ook de zwangere vrouw bijzonder slecht bekwamen. Prostitutie kwam uitgebreid aan de orde, inclusief bijbehorende beroepsziekten, besmetting en ongewenste kinderen.

Bevallingen bleken vaak 9 maanden na de slacht (juli, augustus) of 9 maanden na carnaval voor te komen. Niet zelden leidend tot het overlijden van vrouw en kind. Slechte hygiëne of een te smal bekken door Engelse ziekte (rachitis) was soms ook een oorzaak.

Inbakeren: eenmaal daags, dus het kind was vaak ziek en smerig. Reden was mede ervoor te zorgen dat het kind niet kon bewegen, dat het kind niet krom zou kunnen groeien en dat het ingepakte kind gemakkelijk aan een stevige spijker kon worden opgehangen: handig tijdens het werk!

De voordelen van borstvoeding: minder zuigelingensterfte door gezonder voeding en uitstel van nieuwe vruchtbaarheid.

De nadelen van kunstvoeding: onvoldoende hygiëne waardoor melkresten bederven en meteen de volgende voeding besmetten.

Allerlei statistiekjes over kindertal in relatie tot huwelijksleeftijd, over de kans op zwangerschap in relatie tot de leeftijd, over de huwelijksleeftijd in relatie tot de sociale stand, over aantallen prostituees, en ga maar door.

Borstkanker en de ziektes aan de baarmoeder waren dan misschien wel niet de meest smakelijke maar in dit verband terecht behandelde onderwerpen.

Kortom, het was een boeiende avond, er kwam nog veel meer interessants voorbij dan hierboven summier aangeduid en wie de avond gemist heeft, heeft veel gemist. Gelukkig heeft de spreker ook nog tijd om over al deze (en andere) dingen boeken te schrijven, dus op termijn zal men alles wel weer eens kunnen nazoeken.

Zaterdag 9 december: Leden ontmoeten leden Verslag Co van 't Groenwoud

In het eerste gedeelte van de bijeenkomst werden de nieuwe leden van het afgelopen jaar verwelkomd door de voorzitter van NGV afdeling Kempen- en Peelland, de heer Anton Neggers. In zijn inleiding schetste hij de betekenis en de mogelijkheden van het NGV-lidmaatschap.

Onder meer kwamen aan de orde een korte geschiedenis van het ontstaan van de NGV, de voordelen van het NGV-lidmaatschap en een algemene beschouwing van het begrip genealogie. Het achterhalen van familienamen, gebaseerd op akten van geboorte/doop-, huwelijks-, en overlijdensdata van de voorouders en - niet te vergeten de levensomstandigheden -, werd op een duidelijke wijze uiteengezet. Veel vragen en problemen op genealogisch gebied kunnen binnen de NGV nader worden gezien en wellicht met enige hulp worden opgelost.

Na bovengenoemde introductie van de nieuwe leden werd overgegaan tot het tweede gedeelte van de bijeenkomst, te weten: het uitwisselen van stamboomgegevens van 'nieuwe' en 'oude' leden. De uitkomsten van de gedane onderzoeken werden met elkaar besproken en gaven menigmaal aanleiding tot interessante discussies en wierpen vaak een nieuw licht op de onderzoeksresultaten.

Alom, een zeer geslaagd samenzijn van gelijkgestemden in het kader van 'ons' stamboomonderzoek.

Dinsdag 23 januari: Wat gebeurde aan boord van de Corma? door Johan van Hassel

De 25 aanwezigen hebben 2x 3 kwartier geboeid geluisterd naar het verhaal van het sleepschip de Corma (naar de beginletters van de overgrootouders van Johan) en haar bewoners. Dit type heette Kempenaar, speciaal gebouwd voor de Zuidelijke Nederlandse en Belgische rivieren. Het leven van dit schip (1916-1998), de woning, werkplaats en oudedagvoorziening van grootouders van de spreker, werd gekenmerkt door drie oorlogen. Na de bouw in WO-I voer Johans grootvader met Belgische vluchtelingen. In het interbellum deed het schip gewoon wat het moest doen: lading vervoeren, met name over Rijn en Maas. In WO-II werd het eerst gebruikt als evacuatieschip bij de Grebbeberg en later gevorderd door de Duitsers. Eind 1940 aangepast als landingsvaartuig om Groot-Brittannië te veroveren. Na afblazen van het invasieplan werd het weer tot

vrachtschip omgebouwd. Het schip speelde na deze oorlog een rol bij de watersnoodramp. Ten slotte deed het in de Koude Oorlog jaren dienst als drijvende munitieopslagplaats.

Schipper zijn is eenzaam, geen wonder dat schippers vaak onderling huwden en mede daardoor generaties lang in hetzelfde beroep bleven. Johan omlijstte de levensloop van het ijzeren schip met de drie generaties Van Hassel van vlees en bloed die het schip bewoonden. Schrijnend was het verhaal van de enkele uren levende vijfling van zijn oom en tante in 1952 en het mediacircus wat ook toen al volgde. Het verschil tussen sleepboot (die sleept) en sleepschip (dat wordt gesleept) was ieder na afloop duidelijk.

Dat de kindertijd – grotendeels doorgebracht in internaten – niet altijd even gezellig was, laat zich raden. Was het hele gezin aan boord, dan was ook letterlijk en figuurlijk het huis te klein. De laatste generatie schippers – broers van de spreker – ging dan ook aan wal om hun kinderen een dergelijke jeugd te besparen.

IN MEMORIAM PIET DALMAIJER

Op 2 december 2017 overleed ons afdelingslid Piet Dalmaijer. Van 1995 tot 2010 was hij penningmeester van onze afdeling. Bij zijn afscheid reikte landelijk voorzitter Roelof Vennik hem de zilveren NGV-speld uit.

Van de gemeente Eindhoven ontving hij de vrijwilligersmedaille. Piet was een bescheiden man die niet graag op de voorgrond trad. Hij werd 92 jaar oud.

Dit boek van Hella S. Haase bestaat uit twee afzonderlijke romans: *Onverenigbaarheid van karakter* (1963) & *De groten der aarde* (1973). Het vertelt op een speciale manier over de eerste helft van het leven van Charlotte Sophie Bentinck, geboren gravin von Aldenburg.

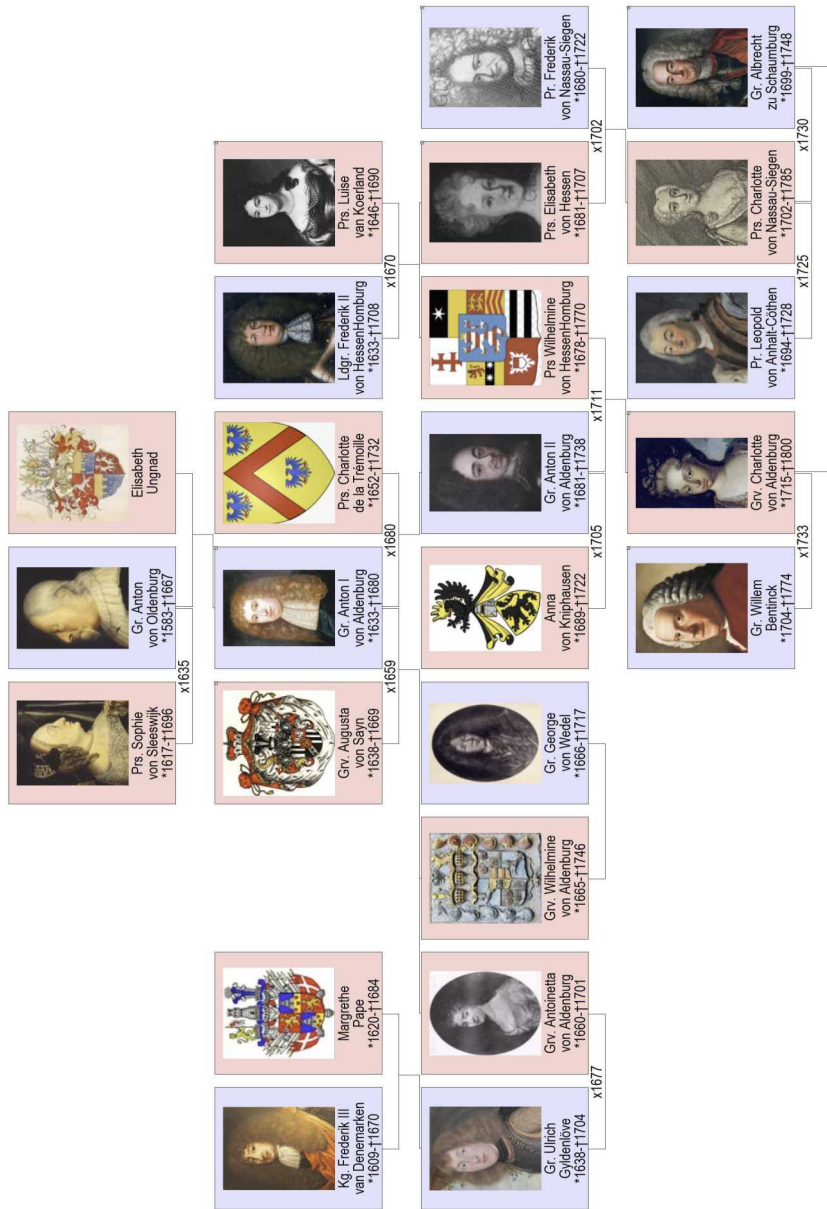
Het eerste boek bestaat namelijk uit gedeelten van brieven van en aan de hoofdpersonen: graaf Willem Bentinck, zijn vrouw gravin Charlotte Sophie von Aldenburg, haar nicht en pleegzus prinses Charlotte von Nassau-Siegen en haar man graaf Albrecht zu Schaumburg-Lippe. Ter wille van de leesbaarheid worden deze vier respectievelijk met Bentinck, Charlotte, Lottchen en Lip aangeduid.

De auteur schrijft verbindende alinea's zodat het boek toch leest als een roman. Dit deel eindigt in 1749, na het overlijden van Lip. Het tweede boek is wat geschiedkundiger: langere objectieve teksten met af en toe een brief. Daarin lezen we over de jaren 1750 tot 1761 in de levens van Bentinck en Charlotte.

Het geslacht Aldenburg

De graven van Aldenburg zijn afstammelingen van graaf Anton Ulrich von Oldenburg en Elisabeth Ungnad. Aan deze vrouw geeft hij zijn trouwbelofte, maar mag er niet mee trouwen. De Aldenburgs bezitten o.a. het slot Varel in Oost-Friesland en het kasteel Doorwerth in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Slot Varel is een leen van de Deense koning.

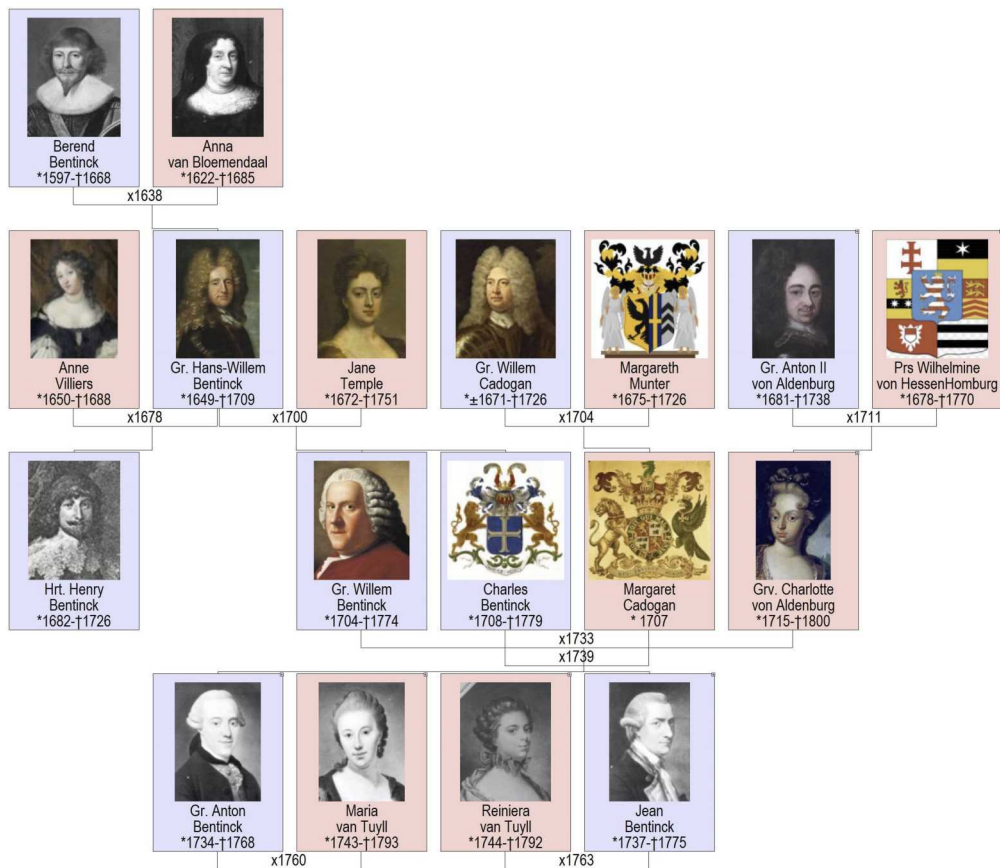
In het gezin van kleinzoon graaf Anton II wordt naast de enige erfgename Charlotte ook haar oudere nichtje Lottchen van Nassau-Siegen opgevoed na de vroege dood van haar moeder (geneagram 1). Deze Lottchen huwt eerst prins Leopold von Anhalt, die al na drie jaar overlijdt, en vervolgens graaf Albrecht zu Schaumburg-Lippe (Lip). Deze laatste is ook gecharmeerd van Charlotte, die niet ongevoelig is voor de attenties van deze graaf. Voor de erfdochter van Aldenburg zoekt Anton II een rijke edelman van onbesproken gedrag. Als leenheer moet de

Geneagram 1 ALDENBURG

Deense koning wel toestemming verlenen bij een huwelijk. De relatie met het Deense hof is gelukkig goed: een halfzusje van Anton trouwt een beroemde bastaardzoon van Frederik III (geneagram 1).

De Bentincks

Geneagram 2 BENTINCK

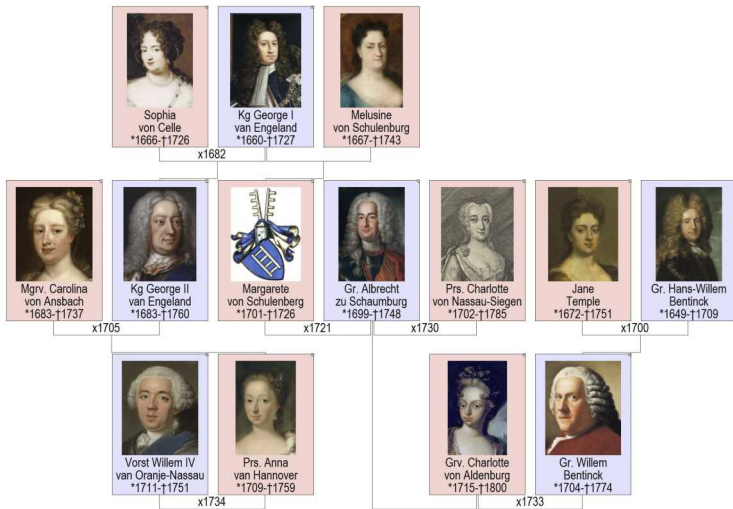
Een rijk edelman denkt men te vinden in de protestantse Hollander Willem Bentinck. Deze zoekt een rijke edelvrouw. Beiden zijn echter niet zo rijk als ze van elkaar denken. Bentinck is de zoon van Hans-Willem Bentinck, vertrouwen van stadhouder-koning Willem III. Hans-Willem is de 1e graaf van Portland. Uit een eerder huwelijk heeft hij een zoon Henry. Deze 2e graaf van Portland wordt door koning George I tot hertog verheven (geneagram 2). Na het overlijden van Hans-Willem erft Henry alle Engelse en Bentinck de Hollandse bezittingen: hij wordt heer van Rhoon en eigenaar van het huidige Catshuis. Er wordt voor gezorgd dat Bentinck en Charlotte elkaar leren kennen.

De 11 jaar oudere Bentinck ziet wel wat in deze jonge, onconventionele vrouw. Zij vindt hem te afstandelijk, maar wil zich wel schikken. Haar vader houdt Bentinck voor dat hij zich niet verplicht moet voelen; ziet hij een verloving niet zitten: het zij zo. Het komt tot een huwelijk in 1733, maar eerst moet zijn status hoger zijn om straks als kasteelheer van slot Varel te fungeren. Hij wordt graaf van het Heilige Roomse Rijk à raison van fl. 6 000. Het huwelijk is niet gelukkig. Charlotte voelt zich niet thuis in Den Haag. Even na de geboorte van hun oudste zoon Anton (geb. 1734) lijkt de verstandhouding beter te worden. Maar bij de geboorte van Albrecht Jean (geb. 1737) is er twijfel over het vaderschap (geneagram 2). Bentinck noemt zijn zoon consequent bij zijn tweede naam Jean.

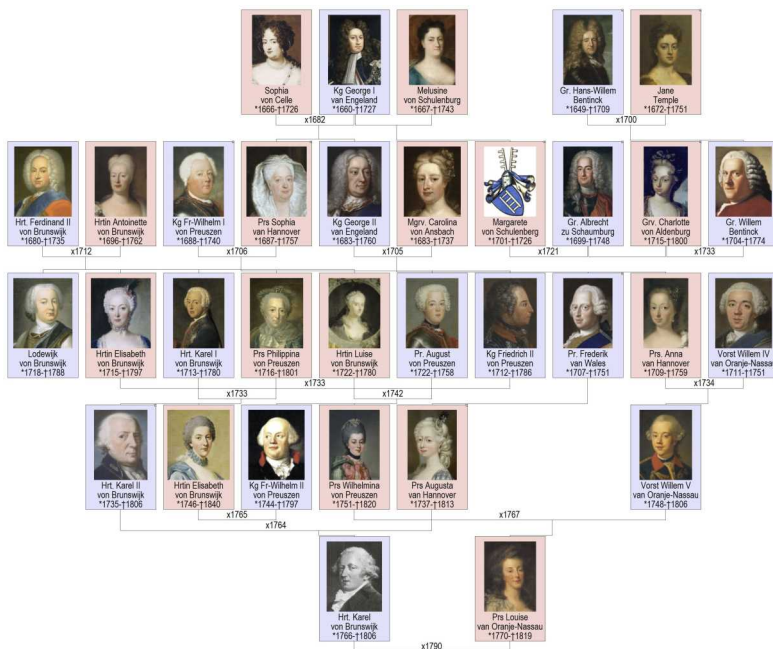
Rijksgraaf Bentinck is een overtuigd Orangist; dankzij hem wordt Willem IV erfstadhouder. Als lid van de Staten van Holland adviseert hij veelvuldig stadhouder Willem IV (1711-1751) en na zijn overlijden diens vrouw Anna van Hannover (1709-1759). De chemie met de laatste ontbreekt helemaal, hoewel hij als kind met haar gespeeld heeft: zijn moeder Jane Temple is de gouvernante van de kinderen van koning George II geweest. Ook Lip heeft gedurende een aantal jaren een relatie met het Engelse hof: hij is van 1721 tot 1726 de aangegetrouwde oom van Anna. Zie geneagram 3.

Regelmatig bezoeken de Bentincks en de Oranjes elkaar. Ze zijn niet alleen door het werk verbonden, maar ook door het bloed. De grootmoeders van Charlotte, Lottchen en Willem IV zijn zussen (geneagram 4).

Bentinck – niet verwonderlijk – beijvert zich voor allianties tussen Engeland en de Republiek tegen Frankrijk. Na 1750 lijkt zijn politieke rol uitgespeeld. Steeds waarschuwt Bentinck voor een eventuele Franse overheersing.

Geneagram 3 HANNOVER

Geneagram 4 KOERLAND

Liefde, plicht en scheiding

Charlotte verblijft als jonge vrouw veelvuldig alleen bij Lottchen en Lip op hun kasteel Bückeburg. Deze laatste flirt openlijk met haar, hij zal voor haar de liefde van haar leven zijn. Hij vindt zijn vrouw met haar slechte gebit en adem schril afsteken tegen de levenslustige en onconventionele Charlotte. Net zoals zij is Lip geen liefhebber van staatszaken. Hij houdt van dansen, kunst en ambieert een militaire carrière. Zij heeft vrijgevochten ideeën en correspondeert met veel beroemdheden uit die tijd. In archieven bevinden zich circa 25.000 persoonlijke brieven aan en van haar. Deze zijn in 2016 tot werelderfgoed bestempeld. Lip houdt een aantal grote feesten ter ere van haar, bijvoorbeeld ter gelegenheid van haar meerderjarigheid. Brieven aan hem ondertekent ze met haar tweede naam Sophie, waarschijnlijk om verwarring met zijn vrouw te voorkomen.

Ondanks vermaningen van haar vader in dat jaar blijft Charlotte steeds het gezelschap van Lip zoeken. Bentinck heeft een redelijk goede verstandhouding met Lip en helpt hem een regiment te financieren dat ten dienste staat van de Republiek. Op Bückeburg ontmoet Charlotte de Franse schrijver en filosoof Voltaire; zijn toneelstuk *Candide* zou op haar gebaseerd zijn. Hij was een van de velen met wie zij correspondeerde; later verblijft zij een tijd op zijn landgoed in de buurt van Genève. In 1738 overlijdt graaf Anton, de vader van Charlotte. Als Charlotte zwanger blijkt van Lip wil zij niet naar Den Haag terugkeren. Er wordt een scheiding geregeld. Bentinck verbiedt Charlotte haar Hollandse zonen te zien of bij hem in de buurt te komen. Hoewel Charlotte zich weinig aantrekt van (ongeschreven) regels, groeien haar twee Duitse kinderen Charles (geb. 1739) en Jean (geb. 1744) op in andere gezinnen. De eerste in dat van baron Von Donop, oud-gouverneur van de prins van Hessen, familie van Charlottes moeder. De tweede in het gezin van de hofmeester van Charlotte, Johann Weisbrod. Mevrouw Bentinck eindigt met het besluit van Charlotte in 1749 om, na de dood van haar geliefde Lip over de Duitse en Nederlandse bezittingen haar recht in de zaak tegen Bentinck te zoeken aan het Hof in Berlijn.

Rechtszaken

Het tweede boek begint met de regeling van de scheiding. Bentinck heeft zich garant gesteld voor de schulden van zijn schoonvader. Kasteel Doorwerth is daarvoor het onderpand. Charlotte wordt onvriendelijk verzocht door Lottchen

en de oudste zoon van Lip uit Bückeberg te vertrekken. Zij kan slot Varel niet goed besturen. Ondanks haar onconventionele karakter is en blijft ze een adellijk en egoïstisch persoon. Ze is gewend haar zin te krijgen en vindt dat haar onderdanen niet te veel moeten zeuren. Het beheer over Varel is zo slecht dat de Deense koning haar ontheft uit haar leenvrouwschap. Vervolgens probeert Charlotte de zeggenschap over haar kasteel terug te krijgen. Zij zoekt heil bij de keurvorst, en later koning, Friedrich II van Pruisen (geneagram 5). Deze is evenals Charlotte bevriend met Voltaire. Charlotte is onderdeel van een feestend gezelschap jonge adel, waaronder twee broers van Friedrich II: zijn homoseksuele broer prins Heinrich en de kroonprins August Wilhelm. Friedrich dwingt Heinrich te trouwen met een Hessische prinses, een achternichte van Charlotte. De Pruisische koning krijgt door Charlotte moeilijkheden met de Deense koning, die zijn bemoeienis niet leuk vindt, en wil dat zij uit Berlijn vertrekt. In diezelfde tijd haalt Bentinck hertog Lodewijk Ernst von Brunswijk-Wolfenbüttel als militair raadsman naar de Republiek. Brunswijk is de zwager van koning Friedrich II van Pruisen en Frederik V van Denemarken. Zijn neef veldmaarschalk hertog Karel II von Brunswijk-Wolfenbüttel valt in 1787 de Republiek binnen om stadhouder Willem V te steunen na de aanhouding van diens vrouw bij Goejanverwellesluis. Dochter Louise van Willem V huwt 'als dank' in 1790 de eveneens Karel geheten zoon van Karel II. Er zijn nauwe relaties tussen de hertogen van Brunswijk, de Oranje-Nassaus en de koningen van Pruisen en Engeland. (geneagram 5).

*Keizerin Maria Theresia (1717-1780)
keizer Frans I (1708-1765) en 11 kinderen*

De rechtszaken verlopen niet gunstig voor Charlotte. Met haar twee jongste zonen een aantal andere jonge kinderen waarvoor ze wil zorgen, verblijft ze zonder veel middelen in een pension in Leipzig. Vervolgens zoekt zij contact met keizerin Marie-Theresia van Oostenrijk, een bekende van haar moeder. Deze is beurtelings gecharmeerd van en geïrriteerd over Charlotte. Als rijksgravin hoort zij haar opwachting te maken bij de keizerin. Dat doet zij niet, en een brutale brief aan haar man keizer Frans zorgt ervoor dat zij uit Wenen verbannen wordt. Haar finan-

ciële toekomst is onzeker door de haar teleurstellende rechterlijke uitspraak. Zij accepteert het door Bentinck al eerder voorgestelde jaargeld en vertrekt in 1761 naar het kasteel in Jever, haar ter beschikking gesteld door de man van haar kort tevoren overleden vriendin Johanna Elisabeth, vorstin van Anhalt-Zerbst. Zij is de moeder van de Russische tsarina Catharina II. Deze laatste bewondert haar, schrijft met haar, maar ook zij heeft haar liever niet aan het Hof. Daarmee eindigt het boek. Er blijven Charlotte nog zo'n 40 levensjaren over.

Kinderen

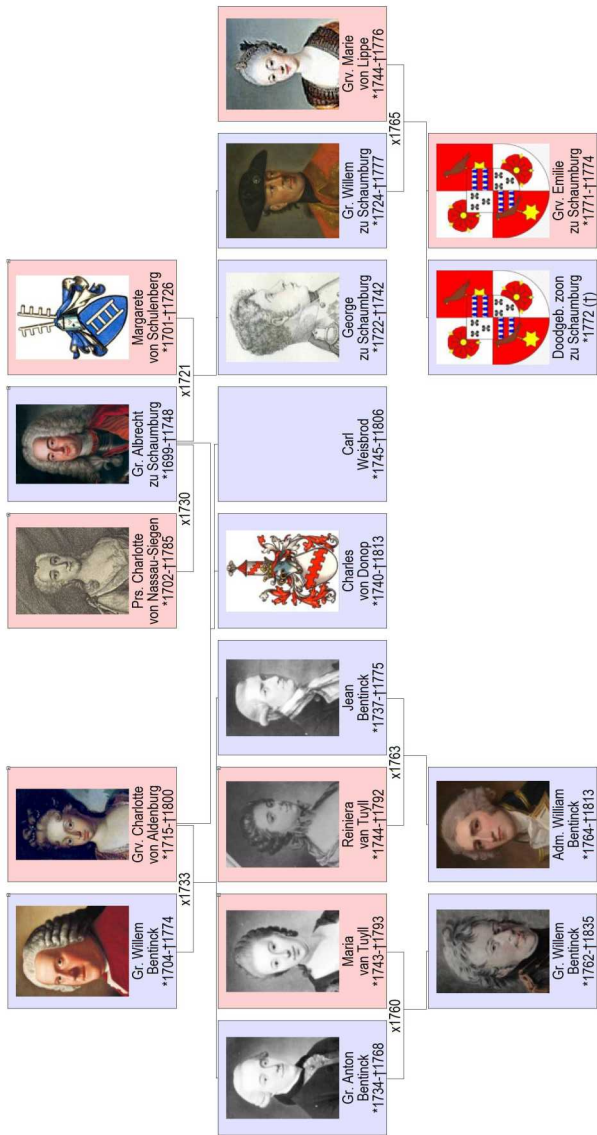
De oudste wettige zoon George van Lip komt ongehuwd in 1742 om bij een duel; de enige dochter van zijn tweede zoon Wilhelm sterft op 3-jarige leeftijd. Het graafschap Schaumburg valt in 1777 toe aan een verre neef.

Van de kinderen van Charlotte en Lip is weinig bekend. In kasteel Doorwerth werkt en woont aan het eind van de 18e eeuw de etser Wilhelm Carl Albrecht Weisbrod (1745-1806) samen met Charlotte. Enkele etsen zijn aanwezig in het Rijksmuseum. Hun zoon Charles vergezelt zijn moeder op een reis door Italië.

De twee zoons van Bentinck en Charlotte trouwen met twee zusjes, baronessen Van Tuyll van Serooskerken. De oudste zoon Anton is de stamvader van de huidige Nederlandse Bentincks die tot in de 20e eeuw de titel Graaf voeren. De jongste zoon Jean (John) wil die titel niet voeren, hij gaat naar Engeland en zorgt voor een tweede Engelse tak van dit geslacht, waaruit enkele bekende Engelse marineofficieren en parlamentsleden voortkomen. De eerste tak Cavendish-Bentinck – waaronder een aantal Britse minister-presidenten - stamt af van Henry Bentinck, de halfbroer van Bentinck. Een andere rechtstreekse afstameling, Cecilia Nina Cavendish-Bentinck is de grootmoeder van moederskant van de huidige koningin Elisabeth II.

De laatste jaren van Charlotte

Met haar familie heeft zij alleen contact via advocaten. Tegen haar oudste kleinzoon graaf Willem procedeeert zij over het bezit van kasteel Doorwerth. Dit keer wijst de rechter haar het kasteel toe. Haar Nederlandse kleinkinderen leren Charlotte pas kennen als zij zich in 1795 na de Franse inval terugtrekken op slot Varel. Zij schrijven een brief aan hun grootmoeder en brengen haar daarna af en toe een bezoek. Charlotte woont dan in Hamburg met haar jongste buitenechtelijke zoon en diens vrouw. De jongens zijn onkundig van de werkelijke

Geneagram 6
NAGESLACHT

relatie tussen hun grootmoeder en Guillaume Carl en Charles von Donop. Charlotte overleeft zowel Bentinck als hun beide zonen en sterft begin februari 1800. Zij ligt begraven onder het koor van de kerk van Varel. William Bentinck, de oudste zoon van Jean (!) erft het kasteel Doorwerth.

Een makkelijke deze keer uit www.watstaetdaer.nl (BHIC) over een fijngevoelige dame uit Utrecht die in 1785 niet in het huwelijksbootje durft te stappen. Het vooruitzicht alleen al maakt haar bijna krankzinnig. Nog steeds krijgt de letter 'u' een accent erboven (ú).

alleen Depoendeerden, also het enkele derk,
 beed van trouwen, haaren geest zodanig,
 kwam aan te doen en te ontrouwen, dat Zij,
 zehet voltrekken van haar huwelyk wies
 gepoefseerd, zich verbeed, in geen staat
 van rust en stilte, noch by het gebruik
 van haare vermogen, te kunnen blijven.
 Dat hier over de eerste comparante
 ernstig, onderhouden zijnde, heeft hij zijn
 Leedwezen over deeren toestand van de twee
 comparante aan hem zeer welen raunen,
 keurig bekend, betuigd, en gedeclareerd, door
 het insleeren op het voltrekken van zijn
 huwelyk, geen oorzaak te willen zijn van
 het ongelukkig. leeren van de tweede son.

Wonderen in het zonlicht**De medische kant van mirakelverhalen****Auteur: Hans van den Broek****Cat.nr: 11-BK2**

In dit boek worden de raakvlakken tussen de geneeskunde en de vele wonderen uit de periode 1300 tot 1750 beschreven.

Ruim 2500 wonderen-mirakels uit de plaatsen Aerle-Rixtel, Amersfoort, Arnhem, Bolsward, Boxmeer, Brugge, Delft, Dordrecht, Halle, Handel, 's-Hertogenbosch, Kevelaer, Maastricht, Niervaert, Ommel, Rhenen, Stiphout en Scherpenheuvel zijn tegen het licht gehouden. In deze mirakels blijken veel medische wetenswaardigheden en eigenaardigheden verborgen. Ze worden met humor voor het voetlicht gebracht.

Over deze mirakels kunt u onder meer het volgende lezen. 'Waarom lamme kinderen hun krukken weggooien en ineens gaan lopen. Hoe gek men kon worden van de angst voor de duivel. Wat je moest doen met een navelbreuk. Hoe men een doodgeboren kind alsnog naar de hemel liet gaan. Wie de kramende vrouwen in een noodsituatie hielp. Waarom je blind werd na de mazelen. Wat een moeder met een kind met koortsstuipen deed.'

Realiseer u hoeveel honger en vooral vitaminegebrek er steeds weer geleden werd. Tussen alle wonderen door komen onverwachte juweeltjes aan vergeten kennis boven water. De schrijver wandelt met u rond door het religieuze landschap tussen de middeleeuwen en de moderne tijd. Een prikkelend en boeiend boek met unieke illustraties.

Uitgave 2013 - 384 bladzijden

Migrantenstad**Immigratie en sociale verhoudingen in 17e-eeuws Amsterdam****Auteur: Erika Kuijpers****Cat.nr: 13-KPS**

Duitsers, Noren, Denen en Zweden vormden in zeventiende-eeuws Amsterdam de grootste groep buitenlandse migranten. Met duizenden arriveerden ze jaarlijks in de haven, op zoek naar een beter bestaan. In het snel groeiende Amsterdam gingen zij grotendeels op in de anonieme massa werkvolk van dienstmeisjes, havenarbeiders, varensgezellen, textielarbeiders en knechten in

slecht betaalde ambachten. Met hun komst vormde zich in Amsterdam een omvangrijke loonafhankelijke onderklasse. De stad veranderde van een overzichtelijke samenleving in een metropool met grotestadsproblemen.

Migrantenstad is een speurtocht naar de identiteit en het lot van deze zeventiende-eeuwse gastarbeiders. Waarom kwamen ze naar Amsterdam en hoe ging de stad met ze om? Waar gingen ze wonen, met wie trouwden ze, waar vonden ze werk en waar klopten ze aan in nood?

Uitgave 2005 - 447 bladzijden

Veldhoven - Van Toterfout tot heden

Een overzicht van de geschiedenis van Veldhoven, Meerveldhoven, Oerle en Zeelst

Auteur: Jean Coenen

Cat.nr: 14-CNN2

Een boek over de geschiedenis van Veldhoven. Voor dit boek is veel nieuw onderzoek verricht in archieven, waaronder die van de abdijen van Lorsch, Echternach, Sint-Truiden, Tongerlo en Postel. Het boek geeft een beeld van de geschiedenis vanaf het vroegste begin tot nu toe.

Per hoofdstuk wordt een periode behandeld. Van vrijwel iedere periode worden telkens terugkerende onderwerpen ter sprake gebracht, zoals: bevolking, familienamen, historische geografie, politiek, bestuur, onderwijs, godsdienst, sociaal-economische ontwikkelingen en het verenigingsleven. Van iedere periode komen interessante zaken ter sprake, zoals de Merovingische grafvelden, de band tussen Meerveldhoven en de abdij van Lorsch, de betekenis van de heren van Boxtel binnen Veldhoven, de bedevaarten naar Meerveldhoven, het ontstaan van de heerlijkheden in de 16de eeuw, de plunderingen door troepen in de 80-jarige oorlog, de grote armoede in de 18de eeuw, dorpsbranden, de gilden in de verschillende kerkdorpen, de schuurkerken, de textielnijverheid, de opkomst van de industrie, steen-bakkerijen, stomerijen, sigarenfabrieken en nog veel meer.

Uitgave 2006 - 479 bladzijden

1 alleen dependeerden, alzo het enkele denk-
2 beeld van trouwen haaren geest zodanig
3 kwam aan te doen en te ontrusten, dat zij,
4 zo het voltrekken van haar huwelijk wierd
5 gepousseerd, zich verbeeldde in geen staat
6 van rust en stilte, noch bij het gebruik
7 van haare vermogen te kunnen blijven.
8 Dat hierover de eerste Comparante
9 ernstig onderhouden zijnde, heeft hij zijn
10 leedweezen over deze toestand van de twee-
11 de Comparante aan hem zeer wel en naauw-
12 keurig bekend, betuigd en gedeclareerd door
13 het insteeren op het voltrekken van zijn
14 huwelijk geen oorzaak te willen zijn van
15 het ongelukkig leeven van de tweede Com-

Bestuur van de afdeling Kempen- en Peelland

Contact:	0499-373523	Salderes 93	5682 EP BEST
Anton Neggers			voorzitter@kpl.ngv.nl
Marie-Louise van Wijk –van Duurling			secretaris@kpl.ngv.nl
Jacques Haubrich			penningmeester@kpl.ngv.nl
Dik Jager			cursussen@kpl.ngv.nl
Co van het Groenewoud			ledenadm@kpl.ngv.nl
Astrid Magielse-Dix			scanbeheer@kpl.ngv.nl
Martien van de Donk			penningmeester@kpl.ngv.nl
Peter Roosenboom			communicatie@kpl.ngv.nl

GENEALOGIE IN BEELD 8: ERFELIJKHEID IN DE KUNST

Albert Koning

In de afgelopen jaren hebben we geregeld kunnen genieten van het programma 'Verborgene Verleden', waarin bekende Nederlanders zich de vraag stelden: 'Waar kom ik vandaan en waarom ben ik zoals ik ben?' De zoektocht in het voorgeslacht leverde vaak aanwijzingen op dat sommige kenmerkende eigenschappen ook al bij een of meer voorouders te vinden waren. Ofschoon ik me niet aan de indruk kan onttrekken dat vraag en antwoord in dit programma nauwer met elkaar in verband stonden dan gesuggereerd werd, vormt het thema 'erfelijke kenmerken' een boeiend onderwerp, dat zich in de beeldende kunst goed laat vervolgen. Het heeft meestal betrekking op uitwendig zichtbare kenmerken, maar niet altijd. We laten deze keer enkele voorbeelden zien van overdraagbare fysieke en karakterologische kenmerken uit verleden en heden. Zoals vaker in deze rubriek beperken we ons daarbij niet tot West-Europese onderwerpen.

Een bekende fysieke eigenschap wordt gevormd door de Habsburgse kaak of kin, in de medische terminologie met 'onderkaakprognathie' of 'onderbeet' aangeduid. Kenmerkend is de verlengde vooruitstekende onderkaak, leidend tot het zgn. 'centenbakje'. In de tijd van Karel V werd dit kenmerk ook wel aangeduid als de 'peerdemuile'. Veelal wordt aangenomen dat adellijke inteelt tot deze afwijkende kaakontwikkeling heeft geleid, maar tegenwoordig weten we dat ze ook voorkomt bij allerlei syndromen. Op de medische aspecten zullen we hier niet ingaan. De oudste vertegenwoordiger van deze aandoening is in de Habsburgse dynastie waarschijnlijk Maximiliaan I, de vader van Karel V. De ernstigste vorm deed zich waarschijnlijk voor bij Carlos II, koning van Spanje, die bijna niet kon eten als gevolg van dit genetisch defect.

In de kunstgeschiedenis laat dit fenomeen zich goed vervolgen in de portretten van vertegenwoordigers van dit vorstenhuis. Afgebeeld zijn 7 generaties van het Habsburgse Huis.

Ferdinand I, Philips de Schone, Karel V, Philips II, Philips III, Philips IV, Carlos II

Een ander beeld dat we vaak afgebeeld zien in verschillende culturen is dat van de dwerggroei. In veel gevallen betreft dat achondroplasia, een meestal erfelijke aanlegstoornis van het kraakbeen waardoor de botvorming achterblijft en het lichaam disproportioneel uitgroeit. Tegenwoordig gebruiken we de verzamelterm 'kleine mensen'. De aandoening komt in alle tijden voor en bij alle culturen.

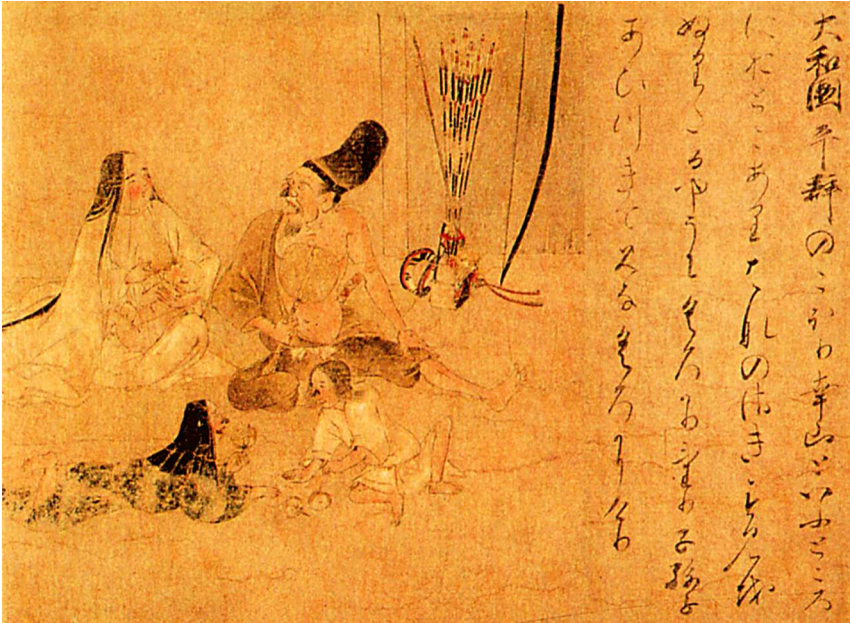

Maya-priester ondervraagt een achondroplastisch kind

Een reclamespotje op de televisie van een jaar of tien geleden brengt (misschien onbedoeld) de erfelijkheid van lichaamskenmerken duidelijk in beeld.

Ook specifieke lichaamskenmerken spelen een rol bij het vaststellen en onderhouden van verwantschap.

Een Japanse zijdeschildering (vandaar de kwaliteit van de afbeelding) toont een gezin, waarvan de kinderen de dominant autosomale zwarte neus van de vader hebben meegekregen.

De Franse schilder en karikaturist Honoré Daumier laat de jonge vader zijn pasgeborene erkennen met de uitroep: 'Kleine schelm, ik geloof dat je mijn neus hebt gekregen!'

Cher bébé! / Vous êtes

Peut-être que je crois qu'il aura mon nez!

Cher bébé! / Vous êtes

Maar ook in onze tijd spelen zulke kenmerken een rol bij de beantwoording van de vraag: 'Wie ben ik en waar kom ik vandaan?'

Welke kleur ogen heb jij, opa?

We geven nog enkele illustraties waarbij karakterologische kenmerken een rol spelen. Ze zijn niet altijd even vriendelijk van 'karakter'. Eerst een heel brave, alom bekende afbeelding van Jacob Jordaens:

Zoals de ouden zongen piepen de jongen

Dan wat kritischer kanttekeningen, zoals (opnieuw van Daumier) uit 1842:

Das Budget 3 1/2 1/2 R. de Groussant. 18.

Imp. Mancel 2719

*Ik ben trots op hem;
hij drinkt nu al als zijn vader*

En ter afsluiting enkele 'zure' illustraties, die een enthousiaste beoefening van stamboomonderzoek wel wat kunnen ontmoedigen. Maar juist de devianten in de familie maken vaak het bedrijven van genealogisch onderzoek interessant.

Enkele tegeltjeswijsheden

Een tweetal prenten die door Cees Robben in verschillende media werden gepubliceerd.

Literatuur:

H.V. Daumier: **Humours of married life**. Boston 1968. Boston Book & Art Shop.
J. Kunze and I. Nippert: **Genetics and malformations in art**. Berlin 1986. Grosse Verlag. ISBN 3880400539.

LEDEN STELLEN ZICH VOOR

Dhr. Simon Prinsen uit Helmond s.prinsen@yahoo.nl 06 39565907

De heer Simon Prinsen, 67 jaar oud, in het verleden actief in zowel het onderwijs als de politiek, is in het begin van de tachtiger jaren van de vorige eeuw gestart via het archief Den Bosch met enkele kwartierstaten en kopieën van akten en overige NAW-data. Zijn onderzoek heeft daarna jaren stilgelegd vanwege studie en werk. Enkele jaren is hij lid van MyHeritage geweest en hij wil na zijn

pensionering de draad weer langzaam oppakken. Maar het lidmaatschap van MyHeritage vond hij te duur en alleen feitelijke gegevens opleverend.

Zijn beide ouders (Prinsen en Van de Weegh) zijn afkomstig uit Eersel. Hij verdiept zich nu opnieuw in de mogelijkheden die er zijn via o.a. het CBG en zoekt een nieuwe aanpak voor primair zijn eigen familie. Momenteel zoekt Simon zowel in de breedte als in de diepte met als vertrekpunt zijn grootvader aan vaderszijde op inzicht te verkrijgen in de achtergronden en omgeving van grootvaders leefsituatie. .

Hij oriënteert zich nog op een nieuw computerprogramma. Hij verwacht ten slotte ondersteuning van onze afdeling bij de opzet van een stamboom.

Dhr. Bertus Haasakker uit Waalre bertus@solcon.nl 040 2216266

De heer Haasakker, oud 75 jaar, was in de ICT-branche actief, en is sinds twee maanden gestart met stamboomonderzoek naar de families Haasakker, Benckhuijsen en Flach. Zijn informatie daarover komt van Open Archieven en internet. Vooralsnog richt hij zich op het zoeken van kerngegevens. Later wil hij zich in de breedte verdiepen en dan eventueel de gevonden gegevens aanleveren aan de redactie ter publicatie.

Hij maakt daartoe gebruik van het programma GensDataPro.

De heer Haasakker bezoekt onze afdelingsbijeenkomsten en hoopt hiermee het zoeken naar gegevens beter onder de knie te krijgen.

Dhr. Hans Dirksen uit Nuenen j.dirksen@onsnet.nu 040 2840383

De heer Dirksen, gepensioneerd commissaris van politie, 75 jaar oud, is ongeveer dertien jaar bezig met genealogie. Hij zoekt vooral naar de families Dirksen, Okkerse, Van Straaten en Goes. Momenteel achterhaalt hij zijn gegevens nog uitsluitend via internet. Maar hij is nog niet zover dat er enige publicatie in het verschiet ligt. Hans zoekt vooral in de breedte, maar dan verder ook meer persoonlijke informatie over het verborgen verleden.

Hij is gestart met Pro-gen als computerprogramma en kijkt nu of Aldfaer een redelijk alternatief is.

Zo mogelijk bezoekt hij onze afdelingsbijeenkomsten en hoopt bij het ontstaan van vragen op support van onze leden.

Verder verricht hij mondjesmaat activiteiten binnen de Heemkundekring.

Mevr. Ingrid van der Schoot-de Bresser
ingrid.van.der.schoot@outlook.com

uit Oirschot
0499 796514

Ingrid heeft van 1997 tot 2013 bij de Rabobank gewerkt en is nu thuisblijfmoeder. Zij is 42 jaar oud. Sinds 2 jaar houdt zij zich bezig met stamboomonderzoek. Als kind was er al de interesse om te weten waar je vandaan komt. Toen zij 13 jaar was, is er een stamboek van de familie De Bresser uitgebracht en dit boek heeft zij toen helemaal doorgespit.

Naar aanleiding van het programma Verborgenen Verleden is Ingrid aan de slag gegaan met bidprentjes en familiereüniegidsen. En dit digitaal via het stamboomprogramma Legacy. Daarna kwam zij er pas achter dat veel aktes al ingescand zijn en via internet te vinden zijn. Toen ging het los en werd het echt een verslaving! Te veel achternamen om op te noemen, maar vooral zoekt zij in Best en Oirschot en enkele dorpen in De Kempen en rondom 's-Hertogenbosch. Data haalt zij van internet (vooral BHIC, RHCE en het Regionaal Archief Tilburg). Haar zoektocht in de breedte kan mogelijk leiden tot een publicatie. Wat haar opgevallen is bij haar onderzoek zijn de vele kwartierherhalingen bij haar voorouders en bij die van haar man. De genealogie is echt een hobby voor Ingrid geworden naast haar sporten en lezen. Een mooie aanvulling voor haar. Zij is in 2013 bewust gestopt met werken omdat haar baan niet meer te combineren was met haar gezin en de drukke baan van manlief.

Inmiddels heeft zij ruim 8.000 namen in het stamboomprogramma staan en dit aantal groeit nog steeds. Wat zij wist van haar grootouders en overgrootouders was: dat zij katholieke boeren uit kleine Brabantse dorpjes waren en dat dit eigenlijk al 400 jaar zo is. Dit was niet zo verrassend. Wel dat veel voorouders van haar ook de voorouders van haar man zijn. Op zich vindt Ingrid dat eigenlijk niet zo vreemd maar het zijn er inmiddels toch wel opmerkelijk veel.

Alles wat zij gevonden heeft over haar voorouders heeft zij zichzelf eigen gemaakt. Via onze vereniging hoopt zij in contact te komen met mensen met dezelfde hobby waardoor zij nog meer ervaring kan opdoen over bijvoorbeeld het dagelijkse leven van vroeger van de boeren in De Kempen.

Mevr. Lis van Leeuwen
eh.vanleeuwen@planet.nl

uit Eindhoven
040 2426479

Mevrouw Van Leeuwen, 69 jaar inmiddels, was docente biologie en lid van het managementteam, houdt zich enkele jaren bezig met stamboomonderzoek. Dit

heeft wel door tijdgebrek een tijdje stilgelegen. Zij zoekt met name naar de families Flapper, Dijcks, Van Leeuwen en Van den Bosch. In het verleden heeft ze gegevens uit de papieren archieven gehaald, maar tegenwoordig doet ze dit via internet. Ze heeft geen genealogieprogramma in gebruik, wel staat al haar informatie op de harde schijf. Lis hoopt bij onze vereniging advies te krijgen over welk programma voor haar geschikt is. Ze houdt zich nu vooral bezig met het verzamelen van gegevens in de breedte. Hiertoe is ze nu bezig met het maken van een samenvatting voor de directe familie. Zij verwacht van het lidmaatschap een klankbord voor adviezen, tips en trucs om verder te komen bij haar recherches. Verder heeft ze als hobby's het spelen van de klarinet in twee harmonieverenigingen, is ze bestuurslid van een VvE, vrijwilligster voor een vakbond en bestuurslid van de Stichting Pomosjtsj Minsk.

STAMBOOMONDERZOEK DIGITAAL: RK DTB-boeken Duitsland en Oostenrijk

We zijn in Nederland als genealogen heel verwend met wiewaswie.nl, het BHIC en zoekakten.nl. In Duitsland wordt daar met bewondering en afgunst naar gekeken. Toch komt daar de digitale ontsluiting van stamboomgegevens ook op gang. Bijvoorbeeld het Bisdome Munster heeft al een hele reeks van hun doop-, trouw- en begraafboeken openbaar toegankelijk gemaakt. Niet geïndexeerd, maar je kunt de originele boeken online doorzoeken. Vaak ook na de Franse tijd en dat is nodig omdat in het grootste deel van Duitsland de burgerlijke bevolkingsadministratie pas rond 1875 start. Het project loopt nog niet zo heel lang en het zal wel even duren voordat Munster alle parochies gedigitaliseerd heeft: ze zijn nu bij de letter M (eerste letter van de betreffende gemeente).

De website heet <http://data.matricula-online.eu/de/>. Ga er naar toe en klik op het boek. Op de landkaart zie je van welke gebieden Matricula bestanden biedt. Op dit moment in het grensgebied met Nederland van Venlo tot Enschede 155 parochies. Ook veel bestanden in Midden-Duitsland, Silezië en vooral ook veel uit Oostenrijk.

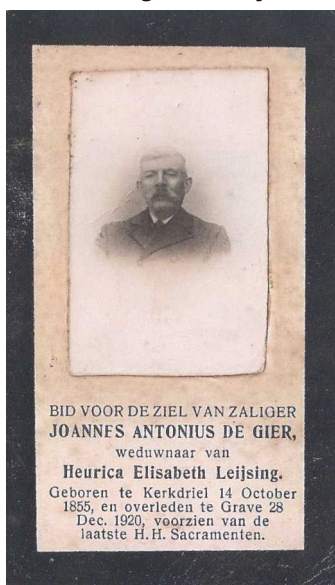
Wat heel handig is dat de helderheid en contrast van de afbeelding te regelen is. De afbeelding downloaden kon ik niet vinden, maar als je de afbeeldingen op het scherm flink uitvergroot kun je mooie screenshots maken. Dit is bijvoorbeeld een screenshot van het derde huwelijk van mijn oudste voorvader Petrus (Peeter) Roosenboom met Maria Janssen mijn oudste voormoeder uit het trouwboek van St Petrus en Paulus-parochie te Kranenburg.

HET FOTOBIDPRENTJE VAN JAN DE GIER

Peter Roosenboom

Joannes Antonius de Gier was een van mijn overgrootvaders. Om precies te zijn de vader van mijn oma Roosenboom-de Gier. Hij was een jaar voor de geboorte van mijn vader overleden, dus mijn vader heeft hem niet gekend. Terwijl mijn vader altijd veel sprak over zijn familie herinner ik me van deze overgrootvader alleen dat mijn vader vertelde dat hij veldwachter was in Grave. Er waren ook geen foto's van hem of andere sporen. Toen ik me eind 80-er jaren ging verdiepen in mijn verborgen verleden begon ik in Gennepe, om later naar het toen nog kleine archief in Grave te gaan zoeken naar de sporen van mijn moeders familie uit Katwijk aan de Maas. En daar vond ik ook de gegevens uit de burgerlijke Stand en het bevolkingsregister van de familie De Gier. Ik heb toen op microfiches de krant van Grave, De Graafsche Courant, door gespeurd op berichten over Jan de Gier, de veldwachter. Dat heeft me een geweldige hoop tijd gekost en het leverde me maar twee kleine berichtjes op.

Veel jaren later kreeg ik van een nicht van mijn vader een foto van deze overgrootvader. Zij wist eigenlijk ook niets meer van hem te vertellen dan dat hij veldwachter was in Grave. Niet zo lang geleden vond ik ergens op internet (bron niet genoteerd, schande!) zijn bidprentje. En nog wel een fotobidprentje wat in die tijd toch niet gebruikelijk was.

Wat meteen opvalt aan het bidprentje is de foto. Zo te zien is de foto niet erg recht afgesneden, het papier ervan lijkt minder vergeeld. Mogelijk is de foto op het eigenlijke gedrukte bidprentje geplakt. Een nadere mogelijkheid is dat er onder de foto de oorspronkelijke stichtelijke afbeelding schuil gaat en dat de bezitter van het bidprentje er later een foto die hij al bezat overheen heeft geplakt. Een beroepsfotograaf zou de foto immers nooit zo slordig afknippen. Opnieuw heb ik spijt dat ik de bron niet genoteerd heb, want daar zou het na te vragen zijn. Dan de foto zelf. Die blijkt afkomstig te zijn van de foto die ik van mijn vaders nichtje had gekregen.

Hier zien we de foto. Overgrootvader zit in een tuin. Kennelijk is hij slecht ter been want hij heeft een wandelstok. Voor de foto op het prentje is een uitsnede gemaakt en achtergrond is weggeretoucheerd. Dat lijkt me erg professioneel gedaan.

Zoals wel vaker staat er in de biografische gegevens op het bidprentje een zetfout: zijn vrouw heette Henrica Elisabeth Leijnsing.

Uit de aangehaalde teksten op de achterzijde kun je met de nodige voorzichtigheid wel wat te weten komen over de overledene. Uit de eerste twee teksten en uit de laatste kun je wel concluderen dat hij plotseling en onverwachts is overleden.

Met nog grotere voorzichtigheid zou je de opmerking : "Zalig de mensch die de beproeving heeft doorstaan" kunnen opvatten als een verwijzing naar het overlijden van zijn vrouw, mijn overgrootmoeder Henrica Elisabeth Leijnsing vijf jaar eerder. Maar zoals gewoonlijk bij deze teksten uit die tijd op een bidprentje zijn ze betekenisvol voor de nabestaanden en raadselachtig voor buitenstaanders tenzij je uit de overlevering of uit andere bronnen over meer informatie beschikt.

Ten slotte voor de niet-roomsen onder ons: H. Hart van Jesus dat uw rijk kome. (300 dagen aflaat) betekent dat een ieder die dit gebed voor de overledene bidt er voor zorgt dat hij 300 dagen korter in het vagevuur moet boeten voor zijn zonden. R.I.P is de afkorting van "Requiescat In Pace" wat betekent "dat hij ruste in vrede". Tot dusver beschikte ik over de volgende biografische gegevens uit de Burgerlijke stand en het bevolkingsregister: Jan de Gier is geboren op 14 oktober

1855, om 21.00 uur. De vader, Antonie de Gier, landbouwer te Driel doet aangifte van zijn geboorte op 17 oktober 1855. Getuigen zijn: Willem van Hezik oud drie en veertig jaren van beroep klompenmaker wonende te Driel en Peter Renard oud zeven en twintig jaren, van beroep schoenmaker, wonende te Driel. Hij huwde op 4 mei 1882 te Grave met Henrica Elisabeth Leijning. Uit de huwelijksaankondiging uit Den Bosch blijkt dat hij kort voor zijn huwelijk woonachtig was in Den Bosch en dat zijn vrouw daar ook woonachtig was. Blijkbaar hebben zij elkaar daar leren kennen. Zijn huwelijksakte vermeldt als beroep agent van police te Grave.

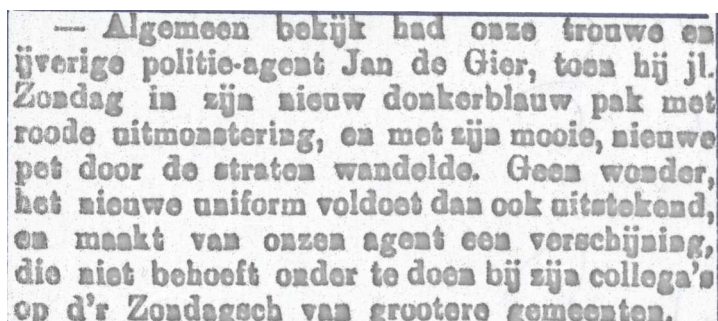
Zij woonden volgens het bevolkingsregister in periode 1880-1900 op adres Markt A1. Zijn vorige woonplaats was Driel.

Bovendien had ik deze drie vermeldingen gevonden.

Op 28 april 1902 bezocht de Commissaris van Koningin Grave op zijn reguliere inspectiebezoek. In zijn verslag vermeldt hij het volgende: "De veldwachter de Gier heeft f 365 tractement. Ik bepleitte voor hem tractementsverhooging". Die f 365 is zijn jaarinkomen.

Vermeld in de Graafsche Courant van 12 januari 1907: "Den 1 febr a.s. zal het 25 jaar geleden zijn dat de politieagent Jan de Gier te dezer stede werd aangesteld als zodanig, onder het bestuur van wijlen burgemeester Mommers. Al die jaren heeft hij naar volle tevredenheid van de autoriteiten zijn ambt waargenomen en wist hij ook bij de burgerij zich op goed standpunt te handhaven, reden waarom verwacht wordt, dat de dag van het zilveren feest zijner ambtsvervulling niet ongemerkt zal voorbijgaan." Hij was dus aangesteld in 1882.

En dit bericht in de Graafsche Courant van 20-7-1907:

— Algemeen bekijk had onze trouwe en ijverige politie-agent Jan de Gier, toen hij jl. Zondag in zija nieuw donkerblauw pak met roode uitmoastering, en met zija mooie, nieuwe pet door de straten wandelde. Geen wonder, het nieuwe uniform voldoet dan ook uitstekend, en maakt van onzen agent een verschijning, die niet behoeft onder te doen bij zija collega's op d'r Zondagsch van grootere gemeenten.

Alles bij elkaar niet veel. Gelukkig is er Delpher! De Koninklijke Bibliotheek biedt via Delpher toegang tot een enorme reeks gedigitaliseerde kranten tijdschriften

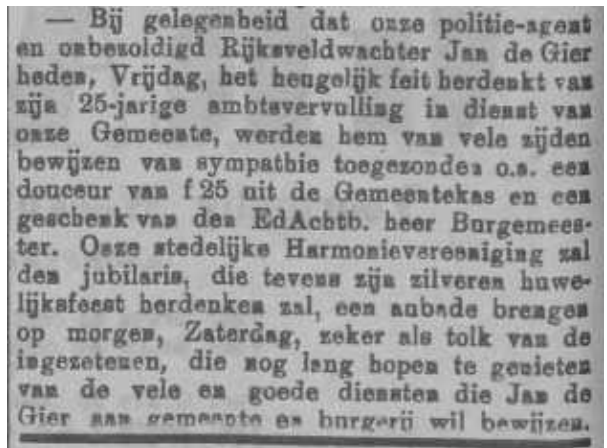
en boeken. Te vinden op: www.kb.nl en www.delpher.nl.

Helaas geen Graafsche Courant. Maar ons onvolprezen BHIC bood uitkomst. Het bleek dat de Graafsche Courant daar gedigitaliseerd doorzoekbaar was. Dat leverde weer een aantal gegevens op van Jan de Gier: digitaal doorzoeken levert duidelijk meer op en is natuurlijk ook veel sneller en aangenamer dan zo'n krant via microfiches door te lezen.

Je verwacht zijn naam vermeld te zien bij ongevallen, misdrijven, branden. Niets van dat alles, terwijl Grave toch een klein plaatsje is en de Graafsche Courant het plaatselijk nieuws toch uitgebreid verslaat. Het moet een rustig baantje zijn geweest, veldwachter te Grave.

De gemeenteraad benoemt in februari 1886 tot ze buitengewoon ambtenaar bij de plaatselijke belastingen de agent van politie J. de Gier.

Zijn 25-jarig ambtsjubileum wordt op twee februari 1907 als volgt verslagen in de Graafsche Courant:

— Bij gelegenheid dat onze politie-agent en onbesoldigd Rijksveldwachter Jan de Gier heden, Vrijdag, het heugelijk feit herdenkt van zijn 25-jarige ambtsvervulling in dienst van onze Gemeente, werden hem van vele zijden bewijzen van sympathie toegezonden o.s. een douceur van f 25 uit de Gemeentekas en een geschenk van den Ed. Achtb. heer Burgemeester. Onze stedelijke Harmonievereeniging zal den jubilaris, die tevens zijn zilveren huwelijksfeest herdenken zal, een arbade brengen op morgen, Zaterdag, zeker als tolk van de ingezetenen, die nog lang hopen te genieten van de vele en goede diensten die Jan de Gier aan gemeente en burgerij wil bewijzen.

Op 21 december 1911 wordt zijn jaarwedde verhoogd met f 35.

De Courant meldt op 4 juli 1914 "naar men ons meedeelt zal Jan de Gier sinds vele jaren politieagent onzer gemeente binnenkort zijn pensioen aanvragen".

Op 15 februari 1915 is het dan zover: "Bij kon. Besluit is aan den oud-agent van politie J. de Gier een pensioen toegekend van f 354,="

Het is de periode van de Eerste Wereldoorlog waarin de kosten van levensonderhoud sterk stijgen. Jan krijgt in 1918, 1919 en 1920 een duurtetoeslag van f 50,= toegekend.

Jan de Gier overlijdt op 28 december 1920, vijf en zestig jaar oud. De aangifte wordt gedaan door Koos de Gier, een zoon en Thom Noor, een schoonzoon.

